

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

شرایط و ضوابط فضاهای قابل خریداری - استیجاری برای تأسیس مدارس غیرانتفاعی

سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور معاونت مشارکتهای مردمی، شاهد و اینترگر

مقدمه :

کاهش تصدی دولت و واگذاری امور مختلف به مردم و جلب مشارکتهای مردمی در زمینه های مختلف، از سیاست های اصولی و مهمی است که هر روز ابعاد گسترده تری به خود می گیرد. یکی از زمینه های مناسب که می تواند پذیرایی امکانات و مشارکت های مردم باشد، آموزش و پرورش کشور است از آنجاییکه در عصر حاضر آموزش و دستیابی به علوم و فنون جدید جزء نیازهای اساسی و مهم انسان تلقی می شود و افراد تحصیل کرده از شرایط بالقوه بهتری برای کسب موفقیت و رشد اجتماعی برخوردارند خانواده ها با درک این واقعیت آماده اند تا باتمام توان و در این زمینه همکاری نمایند و در راه کمک به تامین هزینه های تحصیلی فرزندان خود و فراهم آوردن شرایط رشد و تعالی ایشان از هیچ گونه کوششی دریغ نورزند.

از سوی دیگر، رشد سریع جمعیت، فراهم آمدن امکان دسترسی روستائیان به مدرسه، اعتماد مردم به نظام تعلیم و تربیت، علاقه بیشتر کودکان و نوجوانان، بویژه دختران به ادامه تحصیل و ... تقاضا برای گسترش آموزش و پرورش را افزایش می دهند هر چند پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی مسئولین تلاش نموده اند تا با تامین اعتبارات مورد نیاز و تخصیص منابع موجود تقاضای مذکور را پاسخ دهند و فرصتهای مناسب آموزشی برای کلیه نوجوانان و جوانان کشور پهناور ایران را فراهم آورند لیکن کمبود منابع و شرایط نامناسب اقتصادی بویژه پس از هشت سال دفاع مقدس باعث گردیده تا زمینه تحقق بهینه اهداف و برنامه های آموزش و پرورش فراهم نیاید و مشکلات مدارس چند نوبته و افت تحصیلی خود نمایی کند، حل این مشکلات همانند سایر معظلات و نارسائیهای اجتماعی نیازمند حضور جدی و صمیمی مردم در صحنه های مختلف آموزش و پرورش می باشد که تاسیس مدارس غیر انتفاعی می تواند نمونه بارز و موثری از این حضور باشد خوشبختانه در سالهای اخیر تاسیس مدارس غیر انتفاعی ابعاد گسترده و امید بخشی به خود گرفته است که تداوم این حرکت می تواند زمینه تقلیل مشکلات آموزش و پرورش و افزایش بازدهی فعالیت های آموزشی و تربیتی را فراهم آورد.

از آنجا که آماده سازی فضای فیزیکی مدارس غیر انتفاعی یکی از فعالیتهای مهم موسسین محترم این مدارس می باشد لذا وزارت آموزش و پرورش در صدد است با ارائه ضوابط و استانداردهای فضاهای آموزشی و نیز تشریح راه کارهای مناسب، زمینه سامان بخشی مدارس مزبور را فراهم آورده و موسسین محترم را در امر ساخت، خرید و اجاره فضاهای آموزشی یاری نماید. قبل از مطالعه این مجموعه توجه موسسان محترم را به نکات زیر جلب می نماید.

۱- با توجه به ضوابط مذکور کارشناسان سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور و نیز کارشناسان معاونت مشارکتهای مردمی، شاهد، و ایثارگر، آمادگی خویش را برای اجرای مطلوب ضوابط اعلام می دارند و مؤسسين محترم را در تامین و تجهیز مدارس یاری خواهند نمود.

۲- با عنایت به تاثیر روانی فضای فیزیکی مدرسه در فرایند تعلیم و تربیت و نیز با عنایت به نقش تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی، در ایجاد زمینه رقابت سالم بین مدارس غیر انتفاعی رعایت ضوابط مندرج در این مجموعه توسط کلیه مؤسسين محترم الزامی است.

۳- از آنجاکه نوع فضا بر اساس برنامه های درسی مصوب آموزش و پرورش پیش بینی شده است و زیربنای مورد نیاز بر مبنای تعداد دانش آموزان و تعداد کلاس محاسبه گردیده است، بنا بر این تغییر در برنامه های درسی و وجود کلاسهای جنبی و غیر الزامی و نیز تغییر در تعداد دانش آموزان هر کلاس باعث تغییر در شاخصهای اعلام شده خواهد شد که لازم است موضوع به تایید کارشناسان در ادارات کل آموزش و پرورش و نوسازی مدارس برسد.

۴- اگر چه دایر نمودن مدارس غیر انتفاعی احداثی مطلوب می باشد ولی با توجه به ضرورت تسریع در راه اندازی مدارس به منظور جلب مشارکتهای مردمی می توان از ساختمانهای موجود با تغییرات ضروری طبق دستور العمل پیوست به عنوان مدرسه استفاده کرد.

۵- ضوابط و استانداردهای مدارس غیر انتفاعی احداثی بر حسب دستور العمل شماره ۷- ۴۱/۵۷۸/۱۶ مورخ ۷۶/۱/۲۶ سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور کماکان به قوت خود باقی است. البته ضوابط و استانداردهای اینگونه فضاها در دست بررسی و تجدید نظر است که پس از تصویب متعاقبا ابلاغ خواهد شد.

۶- وظیفه کارشناسان نوسازی بررسی مسائل فنی ساختمان های پیشنهادی می باشد و کنترل بقیه ضوابط به عهده کارشناسان امور غیر انتفاعی است.

ضوابط و معیارهای فضاهای آموزشی خریداری و استیجاری:

- ۱- حداکثر تعداد طبقات مورد استفاده آموزشی در دوره های ابتدایی ۳ طبقه و در دوره راهنمایی و متوسطه ۴ طبقه با احتساب طبقه همکف می باشد .
- ۲- حداقل فاصله مدارس راهنمایی و دبیرستانهای غیر انتفاعی و آموزشگاههای علمی آزاد با جنسیت مخالف با همدیگر و یا با مدارس راهنمایی و دبیرستانهای دولتی ۲۵۰ متر از مبادی ورودی آنها می باشد .
- ✿ تبصره ۱) علاوه بر حفظ فاصله مذکور باید ترتیبی اتخاذ شود که مدارس با جنسیت مخالف نسبت به هم مشرف نباشند .
- ✿ تبصره ۲) دبستانهای غیر انتفاعی از این بند مستثنی می باشند .
- ۳- راه اندازی مدارس غیر انتفاعی هم دوره و هم جنس با مدارس که با آزمون دانش آموز می پذیرند در کنار هم بلامانع است و شامل رعایت فاصله (۲۵۰) متر نمی باشد .
- ✿ تبصره ۱) در صورت اجازه موسس قبلی نسبت به دایر نمودن مدرسه همجوار با کمتر از ۲۵۰ متر با تایید شورای نظارت استان عدم رعایت فاصله بلامانع است .
- ✿ تبصره ۲) رعایت فاصله در استقرار مدارس غیر انتفاعی با جنسیت موافق در دوره های مختلف تحصیلی الزامی ندارد .
- ۴- ظرفیت دانش آموز هر کلاس به ازاء سرانه ۱ متر مربع در دوره ابتدایی و ۱/۲ متر مربع در دوره های راهنمایی و متوسطه خواهد بود . حداقل سطح زیر بنای هر کلاس در س نباید از ۱۲ مترمربع کمتر باشد .
- ۵- با رعایت سرانه فوق و تایید اداره کل نوسازی مدارس تعداد دانش آموزان در هر کلاس بیش از ۲۵ نفر نباشد .
- ✿ تبصره - چنانچه در ساختمان فضایی با ابعاد بزرگتر و بارعایت سرانه هر دانش آموز (۱ و ۱/۲ متر مربع) وجود داشته باشد تا سقف ۳۰ نفر برای هر کلاس قابل افزایش می باشد .
- ۶- ظرفیت تعداد دانش آموزان هر مدرسه و تعداد کلاسهای درس متناسب با شرایط فیزیکی ساختمان و رعایت نصابهای فوق توسط اداره کل نوسازی مدارس تعیین و مطابق فرم شماره ۴ ضمیمه ابلاغ می شود و می بایست در دفتر آموزشگاه نصب گردد .
- ۷- به ازای هر ۳۰ دانش آموز یک سرویس بهداشتی و یک شیر آبخوری پیش بینی شود .
- ✿ تبصره - سرویس بهداشتی کارکنان مدرسه می بایست از سرویس بهداشتی دانش آموزان مجزا باشد .
- ۸- در زمان بازگشایی مدرسه برای فعالیت آموزشی، تخلیه کامل ملک و عدم سکونت مستاجر و یا هر شخص دیگری (بجزسرایدار) در ساختمان آموزشی الزامی است، در ضمن فضاهای آموزشی باید در نقشه موجود در

مدرسه توسط اداره کل نوسازی مدارس استان مشخص و فضای سرایداری نیز ۵۰ متر مربع تعیین گردد.

۹- ارتفاع مفید کلاسها حداقل ۲/۸ متر می باشد.

۱۰- ارتفاع مناسب دیوارها حداقل ۳ متر برای مدارس پسرانه با نصب حفاظ وتوری مناسب بر روی کلیه دیوارهای جانبی توصیه می شود اما در مورد مدارس راهنمایی و متوسطه دخترانه ارتفاع دیوارهای جانبی می بایست به نحوی باشد که مانع اشراف همسایگان بر مدرسه باشد.

۱۱- رعایت اصول ایمنی از جمله موارد زیر به عهده ی مؤسس مدرسه می باشد.

۱۱-۱- تامین حفاظ برای پنجره ها، نورگیرهای سقفی بلحاظ جلوگیری از صدمه دیدن احتمالی دانش آموزان هنگام شکستن شیشه ها.

۱۱-۲- ایجاد حفاظ برای راه پله ها.

۱۱-۳- استاندارد بودن لوازم برقی نظیر کلید و پریز و ...

۱۱-۴- تامین حفاظ و دست انداز مناسب برای پشت بام مدرسه.

۱۱-۵- تامین وسایل اطفاء حریق، کپسول آتش نشانی و ...

۱۱-۶- بازدید و کنترل در طوقه چاهها و لوازم گرم کننده و سرد کننده.

۱۱-۷- در صورت وجود استخر در محوطه ملک لازم است ضمن رعایت کلیه موارد ایمنی و نصب حفاظ مناسب و غیره در باقی مانده فضای محوطه امکان استقرار حداقل یک زمین والیبال به ابعاد ۱۰×۲۰ وجود داشته باشد، در غیر اینصورت لازم است نسبت به پر نمودن استخر به جهت بدست آمدن محوطه کافی طبق ضوابط اقدام گردد.

۱۲- در صورتی که مدرسه برای گرمایش از بخاری گازی استفاده می نماید اخذ استعلام از شرکت ملی گاز مبنی بر تایید سیستم گاز کشی مدرسه از جهات مختلف الزامی است.

✿ تبصره ۱ - استفاده از بخاری های دیواری با شعله مستقیم ممنوع است.

✿ تبصره ۲ - استفاده از چراغهای روشنایی بجز در دفاتر اداری مدرسه در سایر قسمتها ممنوع است.

✿ تبصره ۳ - هرگونه تغییر در سیستم گاز کشی مدرسه قبل از تایید شرکت ملی گاز ممنوع است.

۱۳- پله های موجود در مدرسه باید امکان تخلیه سریع دانش آموزان و مسائل ایمنی را داشته باشد.

۱۴- استفاده از نور طبیعی ضروری است. (تابش نور طبیعی از سمت چپ و یا راست به تخته مناسبتر می باشد).

۱۵- استفاده از شیشه های مات در طبقاتی که پنجره کلاسها مشرف به خارج و یا منازل مجاور می باشد (بویره در مدارس دخترانه) تا ارتفاع ۱/۷ متر الزامی است.

۱۶- ۱- ابعاد زمین والیبال (۱۰×۲۰) متر ویژه کلیه مدارس خریداری در مقاطع مختلف تحصیلی است.

۱۶- ۲- حداقل محوطه مورد نیاز مدارس استیجاری که بر اساس ضوابط قبلی راه اندازی شده اند برای هردانش آموز (۱/۶) متر مربع می باشد مشروط به اینکه بر اساس بند (۲۳) آیین نامه ابلاغی طبق نظر شورای نظارت برمدارس غیر انتفاعی استان با اخذ تعهد کتبی از موسس امکان بهره برداری از تسهیلات مناسب به جهت استفاده دانش آموزان از سالنها و یا زمینهای ورزشی منطقه فراهم گردد.

تبصره ۱- افزایش ظرفیت برای مدارس که قبلا بر اساس سرانه محوطه پیش بینی شده در آیین نامه ابلاغی مجوز گرفته اند ممنوع می باشد.

تبصره ۲- موارد مندرج در بند ۲ فقط برای ساختمانهای موقت استیجاری تا پایان برنامه پنج ساله سوم توسعه قابل اعمال می باشد و در این ارتباط اخذ تعهد قانونی از موسس توسط شورای نظارت برمدارس غیر انتفاعی استان برای انطباق ساختمان و محوطه مدرسه فعلی با آیین نامه ابلاغی بعد از پایان برنامه پنجساله سوم الزامی است.

تبصره ۳- عدد سرانه محوطه (۱/۶) متر مربع ذکر شده در بند (۲) برای هر دانش آموز ثابت بوده و مشمول تعدیل پیش بینی شده در بند (۲۳) آیین نامه ابلاغی نخواهد شد.

۱۷- حداقل سرانه حیاط مدرسه به ازاء هر دانش آموز دوره ابتدایی ۲/۴ متر مربع و هر دانش آموز دوره راهنمایی و متوسطه ۳ متر مربع تعیین می شود.

۱۸- در دوره راهنمایی حداقل ۳۶ متر مربع و در دوره متوسطه حداقل ۴۸ متر مربع فضا برای آزمایشگاهها ضروری است.

۱۹- پیش بینی مکانی مناسب برای اقامه نماز به ازاء هر دانش آموز ۵/ متر مربع ضروری است.

تبصره ۱- ظرفیت نمازخانه در دوره های ابتدایی دخترانه و پسرانه به ترتیب $\frac{1}{3}$ و $\frac{1}{4}$ کل دانش آموزان می باشد و در دوره راهنمایی دخترانه و پسرانه به ترتیب $\frac{1}{2}$ و $\frac{1}{3}$ کل دانش آموزان و در دوره متوسطه دخترانه و پسرانه $\frac{1}{2}$ کل دانش آموزان تعیین می گردد.

تبصره ۲- برای نمازخانه مدارس ابتدایی حداقل ۲۵ متر مربع و مدارس راهنمایی و متوسطه حداقل ۴۰ متر مربع فضا الزامی است.

۲۰- در مدارس راهنمایی تامین ۳۶ متر مربع و در متوسطه ۴۸ متر مربع فضا برای کارگاه ضروری است مگر آنکه درس کامپیوتر و مبانی انفورماتیک رشته ریاضی و فیزیک دبیرستانها در محلی غیر از مدرسه برگزار شود.

۲۱- حداقل تعداد کلاسهای مدارس ابتدایی، راهنمایی، متوسطه به ترتیب ۵ و ۳ و ۴ می باشد.

۲۲- بررسی استحکام نسبی و اعلام توصیه های ایمنی توسط کارشناسان اداره کل نوسازی مدارس استان با توجه وضعیت کلی و عمر بنا و بر اساس نقشه های معماری و محاسباتی معتبر آن صورت می گیرد و یا اخذ برگ گواهی استحکام بنا از مهندس سازه ای که دارای پروانه اشتغال به کار معتبر حداقل پایه دو باشد صورت

می پذیرد که برای ساختمانهای استیجاری هر دو سال یکبار و برای ساختمانهای خریداری هر پنج سال یکبار مورد تجدید نظر قرار می گیرد.

تبصره - مؤسس موظف است در صورت اخذ گواهی استحکام بنا اصل آن و تصویر پروانه اشتغال به کار مهندس محاسب را به اداره کل نوسازی مدارس استان جهت درج در پرونده ارائه نماید.

۲۳ - در صورتی که فضاهای مورد نظر با ضوابط فوق منطبق نباشد شورای نظارت بر مدارس غیر انتفاعی استان با حضور مدیر کل نوسازی مدارس یا نماینده تام الاختیار وی مجاز است ضوابط مربوط به بندهای ۱۳ - ۱۴ - ۱۵ جدول پیوست را در موارد استثنایی و حداکثر تا ۲۰٪ درصد تعدیل نماید.

۲۴ - نقشه های معماری مدرسه (پس از تغییرات ساختمان) با تعیین دقیق فضاها و ظرفیت آنها در حاشیه نقشه، پس از تایید کارشناس نوسازی مدارس استان و مهور نمودن به مهر اداره کل نوسازی در سه نسخه تهیه می شود یک نسخه در اداره کل نوسازی و یک نسخه در پرونده متقاضی در اداره کل آموزش و پرورش و یک نسخه در دفتر مدرسه نگهداری می شود تا توسط بازرسان آموزش و پرورش بررسی و کنترل گردد.

۲۵ - به دلیل تنگناهای ساختمانهای موجود فضاهای زیر قابل ادغام می باشند.

الف - سالن اجتماعات و سالن چند منظوره و نمازخانه.

ب - اتاق معلمین - معاونین و مدیر.

ج - اتاق مشاورین، مربی پرورشی و مربی ورزش.

د - اتاق امور اداری و امور مالی و دفتری.

۲۶ - هرگونه تغییر در ساختمان باید با هماهنگی اداره کل آموزش و پرورش و تایید اداره کل نوسازی مدارس استان باشد.

۲۷ - رعایت ضوابط مندرج در این دستور العمل و جدول ضمیمه توسط اداره کل نوسازی مدارس - آموزش و پرورش - مؤسس و مدیر الزامی است و عدم رعایت آن تخلف محسوب می گردد.

۲۸ - چنانچه ملک معرفی شده، دارای مجموع ضوابط دو دوره تحصیلی ((ابتدایی - راهنمایی)) یا ((راهنمایی - متوسطه)) مطابق این دستور العمل باشد، تایید اداره کل نوسازی از حیث موارد فنی و یا تصویب شورای نظارت استان می توان مجوز راه اندازی برای هر دو دوره صادر نمود.

تبصره: - درب ورودی زمین ورزش ((حیاط مدرسه)) سرویس های بهداشتی و آبخوری های دانش آموزان هر دوره تحصیلی می بایست از یکدیگر مجزا باشد.

- مدارس استیجاری که بر اساس ضوابط قبلی راه اندازی شده اند تا پایان برنامه پنج ساله سوم توسعه کشور مشمول دستور العمل مذکور نمی شوند مشروط به اینکه طبق نظر شورای نظارت بر مدارس غیر انتفاعی استان

برای انطباق ساختمان و محوطه مدرسه فعلی با ضوابط ارسالی مورد اشاره بعد از پایان برنامه پنج ساله سوم از
موسس تعهد نامه معتبر اخذ گردد
- ادارات کل نوسازی مدارس استانها موظفند ظرفیت و تعداد دانش آموزان هر مدرسه را بر مبنای حداقل تعداد
کلاس و یا محوطه موجود در ملک پیشنهادی تعیین نمایند .

نوروزی

معاون مشارکت های مردمی ، شاهد و ایثارگر

افشانی

معاون وزیر و رئیس سازمان نوسازی ، توسعه و تجهیز مدارس کشور